

DE KUSTBAROMETER



VL

Nemen kustbezoekers de trein voor een dagje uit? Produceren kustgemeentes meer of minder restafval dan vijf jaar geleden? Hoe 'grijs' is de bevolking aan de kust? Zijn de kusthavens belangrijk voor de economie aan zee en verkeren ze in een groeifase? Allemaal interessante vragen die ons nieuwsgierig maken naar de toestand en de evolutie van de kust en de zee. Door deze zogenaamde "indicatoren" of graadmeters in beeld te brengen, proberen wij te achterhalen of de kust voldoende aandacht schenkt aan mens, natuur en economische ontwikkeling.

DE VRAAG:

Stijgt de oppervlakte aan beschermd gebied in de kustzone?

DE INDICATOR:

Oppervlakte beschermd gebied

WAT IS HET BELANG VAN DEZE INDICATOR VOOR KUSTBEHEER?

De Kust heeft nog mooie stukken natuur. Denk maar aan het Zwin of de duinen in het Westhoekreservaat. Maar de natuur heeft ook te lijden onder de druk van bebouwing, vervuiling, verkeer, recreatie... Het aanduiden van beschermde gebieden biedt een zekere garantie tegen ondoordachte veranderingen in landgebruik en andere menselijke activiteiten die de natuurwaarde van een gebied verminderen.

WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

Deze indicator geeft een overzicht van de oppervlakte beschermd gebied van alle Vlaamse en erkende Natuurreservaten, Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Ramsargebieden, zowel aan de land- als aan de zeezijde.

WAT ZIJN DE RESULTATEN?

In 2005 bedroeg de totale oppervlakte beschermd gebied 85.191 ha: 26.154 ha op land en 59.037 ha op zee. Tegenover 2004 betekent dit een stijging met respectievelijk 530 en 51.269 ha.

Het Verdrag van Ramsar (1971) heeft tot doel soorten die leven in waterrijke biotopen betere overlevingskansen te bieden. Onze kust omvat 4.790 ha met de status van Ramsargebied, waaronder het zeegebied 'De Vlaamse Banken', en de 'Blankaart' en 'de IJzervallei' in het poldergebied.



Ook de Europese Commissie besteedt in haar milieubeleid veel aandacht aan de bescherming van soorten en leefgebieden via de Vogel- en Habitatrichtlijn. Aan de kust valt respectievelijk 49.682 ha en 28.684 ha onder de bescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Het betreft verschillende duin- en poldergebieden, vijf zeegebieden, de IJzervallei en het Zwin. Hiermee behoort België (naast Nederland, Duitsland, Polen en Estland) tot de vijf landen in Europa die hun kusten beter beschermen dan hun binnenland en hierbij meer dan 25% van het areaal hebben aangewezen.

Daarnaast doet ook Vlaanderen inspanningen. De totale oppervlakte aan Vlaamse natuurreservaten beheerd door de overheid bedraagt 1.358 ha, een oppervlakte die dubbel zo groot is als het aandeel zogenaamde 'erkende natuurreservaten' (d.i. in eigendom van particulieren of van natuurverenigingen: 658 ha). Opvallend hierbij is dat in de kustgemeentes vooral Vlaamse natuurreservaten (82%), en veel minder erkende natuurreservaten (13%) voorkomen, en dat vooral schor en duin worden beschermd.

In de periode 1965-1997 bedroeg het gemiddelde aankooptempo slechts 5 ha/jaar. In 1998 werd voor de verwerving in het maritiem duingebied een specifieke cel opgericht, zodat het aankooptempo in 2004 toenam tot 69 ha/jaar. Totaal voor de periode 1997-2005 betekent dit 800 ha. In augustus 2006 werd de Zwinvlakte (180 ha) aangekocht door de Vlaamse overheid.

WAAR WILLEN WE NAARTOE?

Een verdere bescherming van kwetsbaar habitat is essentieel. Toch hebben niet alle maatregelen eenzelfde beschermingsgraad. Zo zijn in het verleden Ramsar- en Vogelrichtlijngebieden alsnog opgeofferd voor andere functies. Het is dan ook belangrijk om voldoende aandacht te schenken aan de inhoud van beschermingsstatuten. Een beschermingsstatuut mag geen lege doos worden.

In het kader van behoud van biodiversiteit en functionaliteit is niet enkel de oppervlakte maar ook de versnippering van belang. Versnipperen van open ruimte en natuurgebieden heeft een nadelig effect op fauna en flora. Ook deze problematiek moet overwogen worden bij het beschermen van gebieden.

Enkel via een doordacht aankoopbeleid en begeleidende beschermingsstatuten kan de nog resterende groene ruimte voor de toekomst worden gevrijwaard tegen al te grote menselijke druk.

HM

